

РЕШЕНИЕ

№ 15277

гр. София, 23.08.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 38 състав,
в публично заседание на 10.06.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Татяна Жилова

при участието на секретаря Елена Георгиева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **5179** по описа за **2021** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Съдебното производство е по ред на чл.226 във чл.128, ал.1, т.6, във връзка с чл.204, ал.4 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), чл.39, ал.1 и ал.2 от Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) и чл.82, §1 от Общия регламент относно защитата на личните данни (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета (ОРЗЛД).

Производството е образувано във връзка с Решение №6172 от 21.05.2021г. на Върховния административен съд по адм.д.№8957/2020г., с което е отменено Решение №3776 от 10.07.2020г. на Административен съд София-град по адм.д.№11267/2019г. и делото е върнато за повторно разглеждане.

Предмет на съдебното производство е исковата молба на Н. К. С. от [населено място], подадена на 16.09.2019г. от пълномощника адвокат С. Ц. С.-Ю., срещу Националната агенция за приходи (НАП).

Съдът е сезиран с искане да осъди Националната агенция за приходи да заплати на ищцата обезщетение в размер на 1000 лева за претърпените от нея неимуществени вреди в периода от 15.07.2019г. до 16.09.2019г., причинени от неизпълнение от страна на НАП в достатъчна степен на задължението ѝ по чл. 59, ал. 1 от Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) и чл.24 и чл.32 от Общия регламент относно защитата на личните данни (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета (GDPR).

С главния иск е съединен иск за заплащане на законната лихва върху претендираното

обезщетението, считано от 15.07.2019 г. до окончателното изплащане на вземанията.

Ищецът Н. К. С. основава претенцията си на следните обстоятелства: НАП като администратор на лични данни обработва личните й данни. На 15.07.2019г. от публикации в медиите става известно, че при т.нар. “хакерска атака“ от електронните масиви на НАП неправомерно е била изтеглена информация с голям обем, съдържаща лични данни на множество български граждани. Към този момент НАП е проявила неправомерно бездействие, изразяващо се в неприлагането на подходящи технически и организационни мерки, за да защити по сигурен начин личните данни на гражданите. При справка, извършена чрез специално изработения от НАП софтуер, с кратко текстово съобщение (SMS) ищцата е била уведомена, че нейните лични данни са неправомерно разкрити. Претендира се право на обезщетение за неимуществени вреди, изразяващи се в болки и страдания, причинени от възмущение, безпокойство, чувство на незащитеност, депресия в периода от 15.07.2019г. до 16.09.2019г., които търпи и към настоящия момент. Заявена е претенция за заплащане ан адвокатско възнаграждение по чл.38, ал.1, т.3 от Закона за адвокатурата (ЗА).

Ответникът – Националната агенция за приходите, чрез процесуалния си представител юрисконсулт Л. Т., оспорва иска по допустимост и основателност. Твърди, че са взети всички необходими мерки за защита на личните данни на ищцата, следователно не е налице незаконосъобразно бездействие на администратора на личните данни. Счита, че твърдените неимуществени вреди са причинени от престъпните действия на трети лица, а не от администратора на личните данни. Претендира заплащане на юрисконсултско възнаграждение.

Прокурорът застъпва становище за допустимост на иска, но пледира за отхвърлянето му като неоснователен поради недоказаност на фактическия състав на отговорността на администратора на лични данни.

СЪДЪТ приема иска за процесуално допустим.

Разгледан по същество, искът е частично основателен.

Установени факти:

Ответникът НАП е специализиран държавен орган към министъра на финансите за установяване, обезпечаване и събиране на публични вземания и определени със закон частни държавни вземания (чл.2, ал.1 от ЗНАП) и администратор на лични данни по смисъла на чл.4, т.7 от Общия регламент относно защитата на личните данни. В това качество ответникът обработва личните данни на ищцата.

С Определение №5488 от 23.07.2021г. на страните са дадени указания за разпределение на доказателствената тежест. Изрично е указано на ответника, че в негова доказателствена тежест е да установи, че е приел подходящите технически и организационни мерки в съответствие с чл.24, §2 и §3 и чл.32 от ОРЗЛД за защита на личните данни на физическите и юридическите лица. В тежест на ищцата е да установи претърпяната вреда.

В изпълнение на задълженията си за законосъобразно обработване на личните данни ответникът е приел следните актове и е извършил следните действия: 1) Със Заповед № ЗЦУ-746/25.05.2018 г. на изпълнителния директор на НАП е утвърдена Политика по защита на личните данни в НАП; 2) Утвърдена е Политика по информационна сигурност на НАП, версия 3.0 от м. май 2016 г. 3) Утвърдена е

Инструкция № 2/08.05.2019 г. за мерките и средствата за защита на личните данни, обработвани в НАП и реда за движение на преписки и заявяване на регистри; 4) Със Заповед № ЗЦУ-586/30.04.2014 г. на изпълнителния директор на НАП е наредено да се внедри С. по стандарт БДС ISO/IEC 27001:2006 в НАП; 5) Приета е Методика за оценка на риска, версия 1, към м. декември 2013 г.; 6) Със Заповед № ЗЦУ-1436/15.10.2018 г. на изпълнителния директор на НАП са утвърдени „Указания за разработване, попълване и/или зареждане с данни на образци на документи и приложения, утвърдени на основание чл. 10, ал.1, т.5 и т.7 ЗНАП“, „Указания за обозначаване и работа с информация“, „Указания за попълване на образци на процедура“, „Указания за попълване на образца на инструкция“ и др.

Ответникът не ангажира доказателства, от които да се установи, че тези правила и мерки са подходящи и отговарят на изискванията за сигурност на обработването съгласно чл.32 от ОРЗЛД.

Страните не спорят от фактическа страна, че поради нерегламентиран достъп на неизвестно лице до информационните масиви на НАП, публично оповестен на 15.07.2019 г., е изтекла информация, съдържаща лични данни на общо 6 074 140 физически лица, от които 4 104 786 живи физически лица, български и чужди граждани, и 1 989 598 починали физически лица. След изтичането на личните данни НАП е информирала за това С. градска прокуратура и Комисията за защита на личните данни.

Видно от предоставена от Комисията за защита на личните данни (КЗЛД) с нейно писмо изх.№ППН-01-54#1 от 31.01.2020г. при извършена проверка по повод изтеклата информация от информационните масиви на НАП, е установено, че при осъществяване на дейността си, НАП в качеството си на администратор на лични данни, не е приложила подходящи технически и организационни мерки, в резултат на което е осъществен неоторизиран достъп, неразрешено разкриване и разпространение на лични данни на физически лица, в различен обем. За така установеното, председателят на КЗЛД е издал НП против НАП за нарушение на чл. 32, § 1, б. „б“ от Общия регламент относно защитата на личните данни. НП не е влязло в сила, предвид оспорването му пред СРС. Отделно от това, предвид констатирани нарушения, с Решение № ППН-02-399/22.08.2019 г. по описа на КЗЛД, на НАП е издадено и разпореждане за предприемане на подходящи технически и организационни мерки. Решението е оспорено по съдебен ред, като към настоящия момент производството по оспорването не е приключило с влязъл в сила съдебен акт.

По делото се представи разпечатка на кратко текстово съобщение (SMS) от дата 01.08.2019 г., със следното съдържание: „НАП: По заявка номер 3554 ИМА неправомерно разкрити лични данни“. Не е посочен телефонният номер, на който е получено съобщението. От съдържанието на текстовото съобщение не може да се установи лицето, чиито данни са неправомерно разкрити, нито обемът на данните. Няма данни по делото, а няма и такива твърдения, ищцата да се интересувала и да е узнала кои точно нейни данни са били незаконосъобразно разкрити. Това се установи едва в хода на съдебното производство и то не по искане на ищцата, а по разпореждане на съда.

От справка на НАП от 18.10.2021 г. е видно, че за ищцата, индивидуализирана с идентификатор ЕГН, са разкрити лични данни, които включват: ЕГН и имена.

По делото са събрани гласни доказателства, като е изслушана свидетелката Ц. Д. Г., майка на ищцата. Свидетелката сочи, че след като дъщеря ѝ била уведомена с SMS, че данните ѝ са неправомерно разкрити, последната много се притеснила, за да

не злоупотреби някой с тях. Дъщеря ѝ не е знаела точно какви данни са били разкрити. Дъщеря ѝ често говорела за това, станала по-затворена, по-умислена, малко изоставила другите си неща.

Правни изводи:

По допустимостта на иска:

Съдът е сезиран с иск по чл. 82 от Регламент /ЕС/ 2016/679, който дава възможност на всяко лице, което е претърпяло материални или нематериални вреди в резултат на нарушение на Регламент 2016/679 да получи обезщетение от администратора или обработващия лични данни за нанесените вреди.

Налице са положителните, като съответно липсват отрицателните условия, свързани със съществуването и упражняването правото на иск. Искът е предявен от процесуално правоспособна и дееспособна страна при наличие на правен интерес и срещу процесуално правоспособна страна – юридическото лице на административния орган, от действието или бездействието на който се претендират вредите, в съответствие с чл.205, ал.1 АПК.

Не е налице и пречката по чл.39, ал.4 от специалния ЗЗЛД.

По основателността на иска:

Разпоредбата на чл. 82 от ОРЗЛД въвежда собствен режим на отговорност в областта на защитата на личните данни, в който са уредени трите необходими условия, за да възникне право на обезщетение:1) обработване на лични данни в нарушение на разпоредбите на този регламент; 2) вреди, нанесени на субекта на данните и 3) причинно-следствена връзка между това незаконосъобразно обработване и вредите

1.По отношение на обработването на личните данни в нарушение на ОРЗЛД

Разпоредбата на чл.4, §12 от Общия регламент изрично определя като „нарушение на сигурността на лични данни" това нарушение, което води до случайно или неправомерно унищожаване, загуба, промяна, неразрешено разкриване или достъп до лични данни, които се предават, съхраняват или обработват по друг начин.

В случая се установява неразрешено разкриване и достъп до лични данни (имена и ЕГН), поради което е наличие нарушение на сигурността на личните данни, съответно е налице нарушение на правото на защита на личните данни на ищцата.

С Решение от 14.12.2023 г. по С-340/21 на СЕС е прието, че самото нарушение на разпоредбите на Регламент №2016/679 не е достатъчно, за да се приеме, че приложените технически и организационни мерки не са подходящи по смисъла на членове 24 и 32, за да бъде присъдено обезщетение. Това означава, че изтичането на лични данни в публичното пространство в резултат на неправомерно поведение на трети лица не създава презумпция, че приложените технически и организационни мерки за защита на лични данни по членове 24 и 32 от Регламента са неподходящи.

Спорният въпрос дали приложените технически и организационни мерки за защита на лични данни са подходящи и достатъчни трябва да намери отговор в настоящото производство в съответствие с правилата за разпределение на доказателствената тежест.

Разпоредбата на чл.24, §1 от ОРЗЛД задължава ответника не само да прилага

подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира обработването на данните в съответствие с регламента, но и да е в състояние да докаже това. Разпоредбата кореспондира с Рецитал 146 , изречение второ, от Преамбюла на ОРЗЛД, който предвижда администраторът или обработващият лични данни да бъде освободен от отговорност, ако докаже, че по никакъв начин не е отговорен за вредите. В същия смисъл е и разпоредбата на чл.82, §3 от ОРЗЛД. Следователно изискването за доказване на законосъобразното обработване на данните, разписано като законово задължение на администратора, поставя върху него доказателствената тежест в процеса. По същество разпоредбата на чл.24 от ОРЗЛД създава оборота презумпция за незаконосъобразното обработване на личните данни, щом администраторът не е в състояние да докаже обработването им в съответствие със закона или да докаже, че по никакъв начин не е отговорен за вредите.

По делото са представени доказателства за мерките, които ответникът е взел, но въз основа на представените административни актове не може да се установи дали мерките са приложени, нито дали са достатъчни и подходящи. Установяването на тези факти е в тежест на ответника, което освен, че бе указано в настоящото производство, е и нормативно задължение на администратора на личните данни съгласно чл.24, §1 от ОРЗЛД. Следва да се отчетат обстоятелствата, че Системата за сигурността на информацията, внедрена със Заповед № ЗЦУ-586/30.04.2014 г. на изпълнителния директор на НАП, е по стандарт от 2006г. (стандарт БДС ISO/IEC 27001:2006г.), методиката за оценка на риска е версия 1.1. от м. ноември 2015г., а политиката по информационна сигурност на НАП е във версия 3.0 от м. май 2016 г. Съгласно чл.24, §1 от Общия регламент при необходимост мерките се преразглеждат и актуализират. Ответникът не установи с надлежни доказателства по ясен и несъмнен начин дали въведените мерки са достатъчни, подходящи и актуализирани и дали съответстват на изискванията за сигурност на обработването съгласно чл.32 от ОРЗЛД. Представянето на писмени доказателства не е достатъчно да обоснове такъв извод. Това може да бъде установено само чрез съдебно-техническа експертиза от лица със специални познания по киберсигурност, след като им се предостави достъп до информационните системи на ответника – процесуални действия, които ответникът не ангажира. Последица от процесуалното поведение на ответника и несправянето му с доказателствената тежест за пълно и главно доказване е, че остава недоказан фактът, че са взети подходящи и достатъчни мерки за защита на личните данни и че обработването им се извършва в съответствие с изискванията за сигурност по чл.32 от ОРЗЛД.

Воден от тези съображения, съдът приема, че след като ответникът не е в състояние и проявява нежелание да ангажира доказателства за преценка на обстоятелствата, свързани с обработването на личните данни в съответствие с чл.32 от ОРЗЛД, той е допуснал обработване на личните данни при нарушение на сигурността на обработването.

Ищцата не посочва конкретно действие, което е трябвало да бъде извършено, но не е, нито посочва действие, което не е извършено правилно, и не ангажира доказателства в тази насока. Въпреки това, предвид липсата на доказателства, ангажирани от ответника в изпълнение на задължението му по чл.24, §1 във връзка с чл.32 от ОРЗЛД, пасивното процесуално поведение на ищцата не може да обоснове извод за липса на нарушение при обработването. Това е така, тъй като процесуалното положение на ищцата в настоящото производство е аналогично на положението на

ищеца при предявяване на отрицателен установителен иск. Твърдейки бездействие на ответника, ищецът трябва да установи наличието на свое защитимо право, като докаже фактите, от които то произтича – в случая това се установява от представената справка за обема на разкритите данни и това не е спорно между страните. Единствено ответникът е длъжен да доказва изпълнението на действията, дължими от него по силата на посочените от ищеца законови норми, обезпечаващи защитимото право на ищеца. Ищецът може, но не е длъжен, по силата на обратното доказване, да установи факта на обработването в несъответствие с изискванията за сигурност по чл.32 от ОРЗЛД. Възраженията на ищцата, че обработването на личните ѝ данни е в нарушение на изискванията за сигурност, е достатъчно да обоснове претенцията ѝ при липса на доказателства, представени от ответника. В този смисъл е Тълкувателно решение № 8 от 27.11.2013 г. на ВКС по тълк. д. № 8/2012 г., ОСГТК.

2. По отношение на неимуществените вреди

Неимуществените вреди се изразяват в претърпени болки и страдания –тревога и психически притеснения, и се установяват от гласните доказателства. Съдът приема, с оглед на безспорно установения нерегламентиран достъп до данните на ищеца, че е нормално ищцата да изпитва неудобства, да се чувства притеснено и несигурно. При всички случаи допускането на неразрешен достъп до личните данни, обработвани от НАП, накърнява легитимните очаквания спрямо държавата за сигурност в личната и имуществената сфера, предвид възможността за злоупотреби с личните данни, широко обсъждана в медийното пространство. Съдът дава вяра на показанията на свидетелката, въпреки роднинската ѝ връзка, и приема за установено, че дъщеря ѝ е изпитала притеснения от разкриването на личните данни. Неустановени остават останалите заявени в исковата молба болки и страдания - депресия и социална изолация. Като отчита, че няма доказателства по делото ищцата да е потърсила информация какви точно данни са разкрити, а се е задоволила само с полученото текстово съобщение, което не дава никаква информация за обема на разкритите данни, съдът приема, че не се доказват по-големи вреди от естественото притеснение и неприятно усещане, което всеки човек би изпитал в подобна ситуация.

3. По отношение на причинната връзка

Основното възражение на ответника е относно липсата на причинна връзка, тъй като неразрешеният достъп е в резултат на „хакерска атака“.

Противоправният резултат е налице – безспорно се установи неразрешен достъп до данните на ищеца. Въпросите дали неразрешеното разкриване е станало възможно от успешно проведената „хакерска атака“ и дали е било възможно тя да се осуети, са неотнормими към правния спор. Нарушението на сигурността при обработването на личните данни, допуснато от ответника, се приема въз основа на невъзможността му да докаже съответствието с изискванията на чл.32 от ОРЗЛД. Установяването на нарушението по аргумент от несправяне с нормативноустановената доказателствена тежест не отрича наличието на пряка връзка с противоправния резултат.

Неправомерните действия на третите лица не прекъсват пряката причинно-следствена връзка между нарушението на ответника и

противоправния резултат и между противоправния резултат и претърпените неимуществени вреди, тъй като единственото условие, което ги прави възможни е именно недоказаното съответствие на обработването с изискванията за сигурност.

4. По отношение на размера на обезщетението

ОРЗЛД не препраща към правото на държавите членки относно смисъла и понятията на термините, съдържащи се в чл. 82, по-специално до понятията "материални и нематериални вреди", "обезщетение за нанесени вреди" и за целите на прилагането на посочения регламент тези термини трябва да се разглеждат като самостоятелни понятия на правото на Съюза, които трябва да се тълкуват еднакво във всички държави членки (така Решение от 4 май 2023 г. по С-300/21 на СЕС), ergo, разпоредбите от националното законодателство са неприложими. Рецитал 146 от Преамбюла на ОРЗЛД посочва, че понятието "вреди" се тълкува в по-широк смисъл в контекста на съдебната практика на СЕС по начин, който отразява целите на регламента. Тълкувана съвместно с разпоредбата на чл.82, §4, изречение последно, която изисква да се гарантира действително обезщетение на субекта на данни, се обосновава извод, че обезщетението за нематериални вреди не се поставя в зависимост от определен праг на значимост на вредите, но едновременно с това се държи сметка изплащането на обезщетението да не се превърне в наказателно обезщетение.

Ищцата не претендира и не доказва вреди, по-големи от обикновените неудобства и притеснения, поради което не се налага и да представя доказателства за специфични на неговото положение обстоятелства, които основават по-големи вреди от обичайните.

Съдът като съобрази от една страна увредата на ищцата, която се изразява в притеснение и неприятно усещане, намира, че сумата от 250 лева представлява справедливо обезщетение на неимуществените вреди.

5. По отношение на съединения иск за лихва

Съгласно чл.82, §4 от ОРЗЛД администраторът носи отговорност за цялата вреда, за да се гарантира действително обезщетение на субекта на данни. Следователно обезщетението е дължимо от момента на нарушението при обработването.

Съединеният иск за заплащане на законна лихва за причинените вреди е основателен, считано от датата на увреждането 15.07.2019г.

По изложените съображения искът се уважава в размер на 250 лева, ведно със законната лихва, считано от 15.07.2019г., а над тази сума до пълния предявен размер искът се отхвърля.

Разноски:

На основание чл.143, ал.1 от АПК ответникът следва да заплати на ищеца внесените такси по производството (пред настоящата инстанция и пред Върховния административен съд) в размер на 15 лева.

На основание чл.38, ал.1, т.3 от ЗА, ответникът следва да заплати на адвокат

Ю. адвокатско възнаграждение съобразно уважената част от иска, определено в размер на 75 лева.

На основание чл.143, ал.4 от АПК ищецът следва да заплати на ответника възнаграждение за юрисконсулт в размер на 75 лева съобразно отхвърлената част от иска, определено на основание чл.24 от Наредбата за заплащане на правната помощ във връзка с чл.37 от Закона за правната помощ.

Така мотивиран и на основание чл.172, ал.2 от АПК Административен съд София-град, 38 –ми състав,

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Националната агенция за приходите да заплати на Н. К. С. обезщетение за неимуществени вреди, причинени при обработването на личните й данни, в размер на 250 (двеста и петдесет) лева, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 15.07.2019г. до окончателното й изплащане.

ОТХВЪРЛЯ иска на Н. К. С. срещу Националната агенция за приходите за обезщетение на неимуществени вреди в останалата му част до предявения размер от 1 000 лева.

ОСЪЖДА Националната агенция за приходите да заплати на Н. К. С. разноски по производството в размер на 15 (петнадесет) лева.

ОСЪЖДА Националната агенция за приходите да заплати на адвокат И. В. Ю. адвокатско възнаграждение в размер на 75 (седемдесет и пет) лева.

ОСЪЖДА Н. К. С. да заплати на Националната агенция за приходите юрисконсултско възнаграждение в размер на 75 (седемдесет и пет) лева.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба пред Върховния административен съд, подадена чрез Административен съд София-град в 14-дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: